

всестороннее изучение целевых аудиторий, так как обязательно следует учитывать их потребности и ожидания при планировании и проведении пиар-мероприятий; в том числе следует изучить, какие средства массовой информации предпочитают эти целевые аудитории;

формулирование миссии органов внутренних дел, основных целей их деятельности, определение перечня предлагаемых правоохранительных услуг; на данном этапе следует помнить, что продуктом деятельности органов внутренних дел являются состояние правопорядка в государстве, правовая культура граждан страны и их социально-правовая удовлетворенность, вера в справедливость общества и торжество Закона и, самое главное, чувство защищенности людей;

создание описательной модели идеального имиджа, к которой органы внутренних дел должны и будут стремиться; эффективный имидж должен быть целостным и непротиворечивым, соответствовать однозначным обобщенным представлениям; хотя идеальный имидж является иллюзорным, он должен соприкасаться с реальностью.

Вторая стадия – формирование положительного имиджа органов внутренних дел. На этой стадии проводятся следующие мероприятия:

популяризация в средствах массовой информации узнаваемого образа сотрудника органов внутренних дел, фирменного стиля их профессиональной деятельности: следует сделать акцент на уникальности, непохожести и индивидуальности такого образа, но в то же время должна соблюдаться простота и понятность выстроенных имиджевых конструкций;

имидж динамичен и неустойчив, его надо постоянно подкреплять разнообразными рекламными акциями, осуществлять формирование через средства массовой информации об органах внутренних дел, их деятельности и успехах, качестве предоставляемых правоохранительных услуг;

пиар-мероприятия по установлению связей с общественностью, благотворительные акции, участие в социальных проектах и др. с широким освещением в средствах массовой информации.

Третья стадия – поддержание положительного имиджа органов внутренних дел в актуальном состоянии, так как общественное сознание противоречиво и нестабильно. Кроме того, в белорусском обществе повышены требования и критичность граждан по отношению к деятельности органов внутренних дел, а современные средства массовой информации выполняют не только информационную, но и оценочную функции. На этой стадии необходимо вести:

постоянный анализ всей имеющейся информации, касающейся деятельности органов внутренних дел в целом и происшествий с участием сотрудников милиции в частности;

работу с отрицательными отзывами и мнениями, извлекая уроки для действий в будущем на опережение;

закрепление позитивного образа органов внутренних дел путем создания новых информационных поводов, выведения на социальный рынок новых или обновленных правоохранительных услуг.

Таким образом, необходимо развивать и укреплять партнерские отношения органов внутренних дел со средствами массовой информации, совершенствовать формы и методы работы в информационном сопровождении деятельности правоохранительных органов, объективно информировать о достигнутых результатах, проблемах, которые возникают в деятельности различных подразделений органов внутренних дел. Существенную помощь может оказать налаживание взаимодействия с журналистами, работниками радиостанций, кинокомпаний и телекомпаний, внештатными авторами, занимающимися освещением деятельности органов внутренних дел, вопросами профилактики правонарушений для преодоления существующего в обществе недоверия к работе сотрудников правоохранительных органов в их деятельности по охране общественного порядка и борьбе с преступностью.

УДК 81.271.2

В.В. Шунейка

СПЕЦЫФІКА МОЎНАЙ І МАЎЛЕНЧАЙ ПАДРЫХОЎКІ БУДУЧАГА ЮРЫСТА

Жыццё сучаснай установы вышэйшай адукацыі, яе вучэбныя планы і праграмы накіраваны на падрыхтоўку спецыялістаў, якія валодаюць высокай культурай, шырокай эрудыцыяй. Сярод вучэбных дысцыплін ёсць адна, асновамі якой павінен валодаць кожны культурны чалавек і юрыст асабліва, – гэта сучасная беларуская літаратурная мова. Вядома, слова – асноўная зброя, будаўнічы маўленчы матэрыял у любой сферы прафесійнай дзейнасці юрыста. Лекцыі на прававыя тэмы, прамовы дзяржаўнага абвінаваўцы і адваката ў судовым працэсе, абвінаваўчыя заключэнні, судовыя рашэнні і прысуды аказваюць пэўнае, у тым ліку і выхаваўчае, уздзеянне на прысутных. Таму да ўсіх следчых і судовых працэсуальных дакументаў, вусных выступленняў юрыста прад'яўляюцца высокія патрабаванні не толькі з пункту погляду іх палітычнай вытрыманасці і юрыдычнай граматынасці, але і з маўленчага боку.

Мова працэсуальных актаў, як і мова законаў, патрабуе дакладнасці і не дапускае двухсэнсоўнасці вытлумачэння і незразумеласці выказвання. Мова юрыспрудэнцыі спецыфічная: многія словы (напрыклад, узбуджэнне, дача, кваліфікацыя, эпизод і інш.) маюць адрознае ад агульнажывальнага значэнне, своеасаблівую лексічную спалучальнасць (злачынная дзейнасць, здзейсніць злачынства, дача хабару), парадак слоў (заняткаў лекаваннем асобай) і інш. І разумела, што юрыдычная мова з'яўляецца стыльвай разнавіднасцю літаратурнай мовы, у прыватнасці афіцыйна-справавога стылю юрыдычнага (заканадаўчага) падстылю, і падпарадкоўваецца яе законам. Асноўнымі якасцямі такога стылю і падстылю з'яўляюцца дакладнасць і лагічнасць, якія лёгка парускаюцца нават пры няправільнай пастаноўцы знакаў прыпынку. Тут правамерна прывесці агульнавядомае рускамоўнае выказванне: «казніць, нельзя поміловаць» і «казніць нельзя, поміловаць».

Ва ўмовах сучаснай рэчаіснасці беларуская мова перажывае складаны час: расхістанне літаратурных нормаў, вульгарызацыя маўленчай практыкі і моўная агрэсія, экспансія гутарковай мовы, залішняе выкарыстанне запазычаных слоў. Маладыя спецыялісты часта, пачынаючы працаваць, не маюць дакладных уяўленняў пра спецыфіку зносін як асаблівага віду ўзаемадзеяння людзей, пра асаблівасці пісьменнага маўлення, пра стылістыку сучаснай беларускай мовы. Апошнім часам назіраецца тэндэнцыя татальнага збяднення маўлення, што вядзе да прымітызацыі выкладу думкі. Некаторыя нават не ўсведамляюць, што такое маўленне – паказчык іх мыслення, паколькі беднасць, шэрасць, аднастайнасць мовы звязваецца з шэрасцю і неарыгінальнасцю думкі.

Навучанне будучых юрыстаў культуры пісьмовага і вуснага маўлення, у тым ліку аратарскаму майстэрству, – задача вышэйшай школы.

Курс сучаснай беларускай літаратурнай мовы варта ўключыць у навучальныя планы ўстаноў вышэйшай адукацыі МУС разам з юрыдычнымі дысцыплінамі. На жаль, такой самастойнай вучэбнай дысцыпліны ў гэтых установах няма, ёсць толькі вузкі курс «Беларуская мова (прафесійная лексіка)», які вывучаецца на першым курсе, і колькасць аўдыторных гадзін, адведзеных на яго вывучэнне, невялікая (усяго 34 гадзіны). Беларускую мову пажадана было б вывучаць на другім або трэцім курсе паралельна з асноўнымі юрыдычнымі дысцыплінамі, калі курсанты ўжо валодаюць юрыдычнай тэрміналогіяй.

Думаецца, вельмі карысным было б увядзенне некаторых курсаў, накіраваных на фарміраванне і развіццё культуры маўлення, і ў прыватнасці, культуры маўлення юрыста, напрыклад «Судовае прамоўніцкае мастацтва», «Судовае маўленне», «Культура мовы юрыста і афармленне юрыдычных дакументаў». Прычым не мае значэння, на якой мове (па-руску ці па-беларуску) будуць чытацца гэтыя курсы.

Да таго ж названыя курсы не паўтараюць адзін аднаго і не маюць аднолькавай мэты і зместу. Так, мэта спецкурса «Судовае прамоўніцкае мастацтва» – пазнаёміць курсантаў з гісторыяй, асновамі, асаблівасцямі судовага красамоўства; спецкурса «Судовае маўленне» – навучыць змястоўным, аргументаваным, юрыдычна абгрунтаваным прамовам у судовым пасяджэнні. Відавочна, што гэтыя спецкурсы накіраваны на выпрацоўку ўменняў і навыкаў вуснага выступлення, аратарскага майстэрства. Думаецца, тут важна паказаць спецыфіку судовых прамоў. Як вядома, публічнае выступленне мае на мэце перадаць слухачам пэўную інфармацыю. Судовая ж прмова менш інфарматыўная, паколькі не ўтрымлівае новых, невядомых суду фактаў, у ёй ужо вядомая з судовага следства інфармацыя, разгледжаная з пункту погляду абвінавачання і абароны. Важнай якасцю судовай прамовы з'яўляецца яе дарэчнасць – суаднесенне маўленчых сродкаў з мэтай установай, з сітуацыяй, са зместам прамовы. Абраныя для выступлення словы характарызуюць прамоўцу як асобу, таму маўленне павінна быць чыстым: у ім не будзе неўласцівых літаратурнай мове слоў, фразеалагізмаў, у тым ліку дыялектнай, жаргоннай і аргатычнай лексікі.

Але таксама незаменны і асабісты вопыт публічных выступленняў. Варта на практычных (семінарскіх) занятках даць магчымасць курсантам выступіць у ролі прамоўцы на пэўную тэму. Тады яны змогуць зрабіць уласныя напрацоўкі і, магчыма, вылучыць свае арыгінальныя ідэі. Неабходна адчуваць аўдыторыю і ўмець карэктываваць сваё выступленне ў залежнасці ад рэакцыі на яго. Прамоўца павінен мець шырокае кола ведаў па многіх пытаннях і ўмець весці дыскусію на любую тэму.

У спецкурсе «Культура мовы юрыста і афармленне юрыдычных дакументаў» большая ўвага надаецца пытанням культуры пісьмовага маўлення, аднак спачатку варта асвятліць ролю беларускай мовы ў зносінах, падкрэсліць значэнне мовы ў прафесійнай дзейнасці юрыстаў, устанавіць сувязь мовы і права, ролю культуры маўлення ў працы крыміналістаў, прывесці выказванні дарэвалюцыйных судовых выступоўцаў аб неабходнасці ведання нормаў літаратурнай мовы. На наступных занятках варта прасачыць функцыянаванне вывучаемых моўных з'яў у мове права, у вуснай і пісьмовай формах юрыдычнага маўлення. Асаблівую ўвагу трэба звярнуць на афармленне папер, у тым ліку юрыдычных дакументаў, бо памылкі і парушэнні прыцягваюць наступствы – ад вяртання на дапрацоўку да спынення крымінальнай (адміністрацыйнай) справы. Асноўнымі якасцямі, якія рэалізуюцца пры афармленні дакументаў, застаюцца правільнасць, зразумеласць, дакладнасць і лагічнасць.

Ва ўмовах наспелай неабходнасці мадэрнізацыі адукацыі, мэтай якой з'яўляецца прафесійная кампетэнтнасць спецыяліста, асаблівую ўвагу трэба надаць фарміраванню камунікатыўнай кампетэнцыі курсантаў – будучых юрыстаў. Усе названыя меры ў сукупнасці будуць спрыяць больш актыўнаму пераходу да прафесійна-арыентаванага навучання і ўнясуць істотны ўклад у павышэнне прафесійнага ўзроўню будучых спецыялістаў.

УДК 378.635

А.Э. Якіж

ПРОБЛЕМНЫЕ ВОПРОСЫ В ОБЛАСТИ ПОДГОТОВКИ КАДРОВ ДЛЯ ОРГАНОВ УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЫ

«Кадры решают все» – этот позабытый лозунг советских времен снова звучит с самых высоких трибун. Самое совершенное законодательство, базирующееся на демократических гуманистических принципах, еще не гарантирует успешного решения поставленных задач без квалифицированного, профессионально подготовленного персонала, призванного его применять. Международные акты, касающиеся борьбы с преступностью, посвящены подготовке персонала для подразделений уголовно-исполнительной системы, особенно в контексте усвоения и соблюдения основных прав человека. Сотрудник исправительного учреждения должен всегда держаться в рамках предусмотренного законом поведения. В основе такого поведения должно лежать новое мышление в уголовно-исполнительной политике, согласно которому на осужденного нужно смотреть как на гражданина, нуждающегося в сочувствии, которое может положить начало исправлению преступника. Поэтому на данном этапе особую актуальность приобретают задачи подготовки квалифицированных специалистов.

Профессионализм, патриотичность, способность ставить долгосрочные задачи, умение и воля решать их в новых условиях – главные критерии отбора и продвижения кадров. Глава государства ставит задачу – создать эффективный и современный корпус государственных служащих, преданных делу и способных выступать представителями народа в достижении приоритетных целей. Государственная система должна обладать способностью отсеивать неумелых и неквалифицированных работников. Каждый работник должен на деле, регулярно доказывать свою полезность и необходимость. Для современной пенитенциарной системы нужны специалисты, синтезирующие в себе знания, навыки и умения из сферы педагогики, психологии, права, управления, экономики, медицины. Они должны иметь хорошую обществоведческую, боевую и общефизическую подготовку.

Одной из основных дисциплин является специальная подготовка, где слушатели изучают уголовно-исполнительное законодательство и нормативные правовые акты, регламентирующие деятельность уголовно-исполнительной системы, – т. е. жизнедеятельность исправительного учреждения, права и обязанности осужденных, режим содержания и распорядок дня в исправительном учреждении. Сотрудник уголовно-исполнительной системы должен хорошо знать специфику работы с осужденными, иметь высокую